

L'ensenyament del català a la Cerdanya i a la Catalunya del Nord

INTRODUCCIÓ

L'ensenyament del català a la Catalunya del Nord és finançat de manera diferent depenent de qui el gestiona. Les classes bilingües de primària i secundària, així com l'opció d'ensenyament del català a secundària, són finançats per l'Estat, ja que formen part del currículum d'ensenyament proposat pel centre i depenen del Ministeri d'Ensenyament. Pel que fa a la iniciació de l'ensenyament del català a maternal i primària és cofinançat pels ajuntaments i les institucions públiques com el Consell Regional i el Consell Departamental.

L'ensenyament del català com a llengua regional és finançat de la manera següent:

— Classes bilingües finançades per Educació Nacional (escoles d'Angostrina, la Guingueta d'Ix i Font-romeu).

— Opció «català» a ensenyament secundari finançat per Educació Nacional (Col·legi Cerdanya a la Guingueta d'Ix i Col·legi-Liceu Pierre de Coubertin a Font-romeu).

— Iniciació del català a maternal i primària a la Cerdanya (APLEC, Associació per a l'Ensenyament del Català) cofinançat pel Consell Departamental dels Pirineus Orientals, la Regió d'Occitània i els ajuntaments (escoles d'Angostrina, Dorres, Oceja, Palau de Cerdanya, Er, Estavar, la Guingueta d'Ix, Sallagosa, Enveig, la Tor de Querol, Èguet, Targasona).

— Iniciació del català a maternal i primària al Capcir i l'Alt Conflent finançat per la Comunitat de Comunes Pirineus Catalans (escoles de Matamala, Font-romeu, la Cabanassa, la Llaguna, Montlluís, Sant Pere dels Forcats).

Cerdanya i Capcir Cerdagne et Capcir

© L. Thivolle **i-cerdanya**

- Municipis cerdans de la província de Lleida (Estat espanyol)
Communes cerdanes de la province de Lleida (État espagnol)
- Municipis cerdans de la província de Girona (Estat espanyol)
Communes cerdanes de la province de Gérone (État espagnol)
- Municipis cerdans de l'Estat francès
Communes cerdanes de l'État français
- Municipis que hom incorpora tradicionalment a la Cerdanya però que formen part del Conflent
Communes que l'on rattache traditionnellement a la Cerdagne mais qui font partie du Conflent
- Municipis del Capcir (Estat francès)
Communes du Capcir (État français)
- Municipi que hom incorpora tradicionalment al Capcir però que forma part del Conflent
Commune que l'on rattache traditionnellement au Capcir mais qui fait partie du Conflent

FIGURA 1. Municipis de la Cerdanya, el Capcir i l'Alt Conflent.

FONT: L. Thivolle a I-Cerdanya.

TAULA 1
*L'ensenyament del català a maternal i primària a les escoles
de la Cerdanya, el Capcir i l'Alt Conflent*

<i>Escola/RPI</i>	<i>Total d'alumnes</i>	<i>Alumnes d'iniciació al català</i>	<i>Alumnes de classe bilingüe</i>
Angostrina/Dorres	68	51	17
Oceja / Palau de Cerdanya	152	152	No
Er/Estavar	85	45	No
La Guingueta d'Ix	175	No	13
Sallagosa	145	129	No
Enveig / la Tor de Querol	110	No	No
Èguet/Targasona	58	No	No
Matamala	128	128	No
Font-romeu	108	No	60
Bolquera	80	No	No
La Cabanassa / la Llaguna / Sant Pere dels Forcats / Montlluís	136	136	No

FONT: Elaboració pròpia.

A la Cerdanya, el Capcir i l'Alt Conflent hi ha onze escoles (algunes agrupades en un RPI, reagrupament pedagògic intermunicipal), de les quals:

- tres ofereixen ensenyament bilingüe;
- sis ofereixen iniciació al català;
- cinc no ofereixen iniciació, però n'hi ha dues que ofereixen ensenyament bilingüe.

D'un total de 1.245 alumnes de primària, 681 alumnes fan iniciació al català (un 55%), 90 alumnes tenen ensenyament bilingüe (un 7%) i 474 alumnes (un 38%) no reben cap mena d'ensenyament de català.

A més, hi ha l'escola lliure d'Ur (<https://ecole-libre-de-cerdagne.jimdosite.com>), on els nens i les nenes parlen català, castellà i/o francès.

L'ensenyament bilingüe consisteix en una paritat horària de les dues llengües (francès-català). La iniciació al català consisteix en quaranta-cinc minuts d'ensenyament del català. El programa d'estudis estableix que els alumnes de primària tenen una hora i mitja a la setmana per aprendre les llengües dites *estrangeres* o *regionals*. És l'escola qui decideix si dedica una hora i mitja o quaranta-cinc mi-

nuts (normalment són quaranta-cinc minuts per al català i quaranta-cinc minuts per a l'anglès).

ENSENYAMENT DEL CATALÀ A SECUNDÀRIA

A la Cerdanya hi ha dos centres públics d'ensenyament secundari i un de privat: el Col·legi Cerdanya (la Guingueta d'Ix), el Col·legi-Liceu Pierre de Coubertin (Font-romeu) i Le Mas Blanc, liceu privat (la Guingueta d'Ix).

Col·legi Cerdanya (la Guingueta d'Ix)

- En el curs 2022-2023, el centre acull 352 alumnes, dels quals 75 fan català.
- Opció «català» de la 6a a la 3a amb dues hores de català a la setmana.
- Classe bilingüe a 4a i 5a.
- L'opció bilingüe consisteix en tres hores de català setmanals.
- Per al curs 2023-2024 es preveu oferir català com a opció a 6a i classe bilingüe de 5a fins a 3a.

Col·legi-Liceu Pierre de Coubertin (Font-romeu)

- En el curs 2022-2023, el centre té 898 alumnes.
- No hi ha cap classe bilingüe, ja que no hi ha suficients alumnes.
- El català és present com a opció de 6a fins a terminal i consisteix en dues hores de català per setmana.
- Dels 898 alumnes, 76 alumnes han triat l'opció «català» (51 alumnes del col·legi i 25 alumnes del liceu).

Le Mas Blanc (la Guingueta d'Ix)

- Formació BAC Pro SAPAT (batxillerat professional de serveis a les persones i al territori).
- El centre acull 80 alumnes.
- El català no és present a la formació.

Només un 10 % dels alumnes d'ensenyament secundari reben classes de llengua catalana. El total d'alumnes de la Cerdanya, el Capcir i l'Alt Conflent que reben classes de català, bé d'iniciació o ensenyament bilingüe, és d'un 34 %.

ENSENYAMENT SUPERIOR I FORMACIÓ D'ADULTS

STAPS UPVD (ciències i tècniques d'activitats físiques i esportives, Universitat de Perpinyà, Via Domitia)

El català no hi és present.

Òmnium Cultural Catalunya Nord

— Curs per a adults a Oceja. En el curs 2022-2023 el centre té 11 alumnes. Previsió d'obrir un altre grup al Capcir.

— Curs professional dedicat al personal de la Casa Social de Font-romeu.

— Curs professional dedicat al personal temporal i de les recepcions del Capcir (pisters, taquilles, recepció...).

CONCLUSIONS

Les perspectives de l'ensenyament del català són incertes. Si bé a primària el català és present a bona part dels centres del territori, a secundària pateix una gran davallada i a l'ensenyament superior no hi és ni present.

Podem afirmar que el català s'ensenyava a primària pel compromís dels equips docents dels centres i dels equips de govern dels municipis. Els hem d'agrair aquest esforç per mantenir l'ensenyament de la llengua de la comarca.

En el moment que passa a ser una formació optativa, l'ensenyament del català es dilueix. I la Universitat de Perpinyà, amb la seva delegació a Font-romeu en la formació de STAPS, ni tan sols ofereix l'aprenentatge del català.

La Constitució francesa en el seu títol I, «De la sobirania», article 2, afirma que la llengua de França és el francès, i en el seu títol XII, «De les entitats regionals», article 75-1, ens diu que les llengües regionals són patrimoni de França.

Hi ha intents, com la Llei Molac o convenis signats a les diferents regions, de donar a les llengües dites *regionals* una visibilitat i protecció que fins ara és més aviat minsa.

Però cal que siguem optimistes i anem fent la nostra feina de formigueta, pas a pas, per mantenir l'ensenyament del català a la Cerdanya i a tota la Catalunya del Nord.

SÍLVIA CASSU ANOLL
Professora de llengua catalana
a l'Associació per a l'Ensenyament del Català (APLEC)